

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»
вид дисципліни за вибором

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

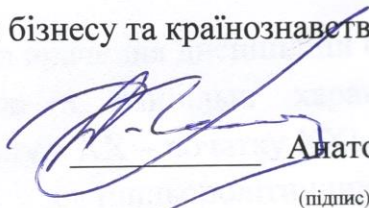
«28» серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дедурін Геннадій Геннадійович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від «28» серпня 2020 року, № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

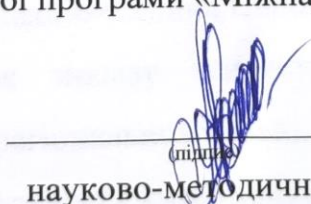

Анатолій ПАРФІНЕНКО

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

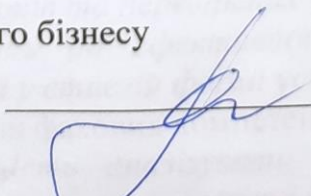
Ганна ПАНАСЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2020 року, № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» складена відповідно до освітньо-професійної програми

«Міжнародні відносини та регіональні студії»

підготовки бакалавра

за спеціальністю 291«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з комплексом проблем, пов'язаних з формуванням і становленням на міжнародній арені країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи наприкінці XIX – на початку XXI ст., їх роллю у системі зовнішньополітичних, економічних, культурних та інших зв'язків між державами, організаціями та іншими суб'єктами міжнародних відносин у зазначений період.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- ознайомлення студентів з найбільш характерними напрямками зовнішньої політики країн регіону в XX – початку XXI століття;
- визначення сучасних зовнішньополітичних пріоритетів країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи;
- виявлення місця та ролі України в новій системі відносин країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи;
- отримання навичок аналізу тенденцій і особливостей розвитку міжнародних відносин на регіональному рівні.

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 2 – здатність до здійснення аналізу та критичного оцінювання політичних, культурних, економічних та соціальних явищ і подій;

ЗК 3 – здатність до розуміння витоків формування та інструментів реалізації зовнішньої політики держав;

ЗК 6 – уміння ідентифікувати та формулювати проблеми галузі міжнародних відносин;

ЗК 7 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів;

ЗК 8 – здатність до ефективною комунікації та представлення комплексної інформації у стислій формі усно та письмово.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК 2 – здатність аналізувати і прогнозувати політичний та соціально-економічний розвиток країн та регіонів;

ФК 4 – знання про природу, джерела та інститути зовнішньої політики держави;

ФК 5 – здатність аналізувати конкретні ситуації міжнародних відносин на підставі історичного, дипломатичного, економічного та правового підходів;

ФК 7 – уміння збирати, обробляти та аналізувати інформацію міжнародного характеру з різноманітних джерел;

ФК 9 – здатність використовувати у своїй діяльності професійну лексику.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	
Семестр	
5-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Самостійна робота	
72 год.	
Індивідуальні завдання	
Не заплановані	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1 – знання основних фактів з історії зовнішньополітичної діяльності країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи кінця XIX – поч. XXI ст.

ПРН2 – уміти визначати ключові проблеми у відносинах між державами регіону та провідними геополітичними гравцями, а також шляхи їх вирішення.

ПРН3 – володіти навичками дослідницької діяльності, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, виділення об'єкта і предмета дослідження, вибір способу і методів дослідження.

ПРН4 – працювати з інформацією: знаходити, оцінювати та використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для вирішення наукових і професійних завдань.

ПРН5 – здатність до самостійного аналізу діяльності знакових персоналій та ключових зовнішньополітичних концепцій, якими керувались у своїй зовнішній політиці країни регіону у зазначений період.

Матриця компетентностей та програмних результатів навчання, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Європейські студії» у відповідності до ОПП

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК2; ЗК3	здатність до здійснення аналізу та критичного оцінювання політичних, культурних, економічних та соціальних явищ і подій; здатність до розуміння витоків формування та інструментів реалізації зовнішньої політики держав	ПРН1	знання основних фактів з історії зовнішньополітичної діяльності країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи кінця XIX – поч. XXI ст.
ЗК6; ЗК7	уміння ідентифікувати та формулювати проблеми галузі міжнародних відносин; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів	ПРН2	уміти визначати ключові проблеми у відносинах між державами регіону та провідними геополітичними гравцями, а також шляхи їх вирішення.
ЗК8	здатність до ефективної комунікації та представлення комплексної інформації у стислій формі усно та письмово	ПРН3	володіти навичками дослідницької діяльності, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, виділення об'єкта і предмета дослідження, вибір способу і методів дослідження

Фахові компетентності (ФК)			
ФК2	здатність аналізувати і прогнозувати політичний та соціально-економічний розвиток країн та регіонів	ПРН2	уміти визначати ключові проблеми у відносинах між державами регіону та провідними геополітичними гравцями, а також шляхи їх вирішення
ФК4; ФК5	здатність до аналітичної діяльності щодо зовнішньополітичного курсу країн та регіонів; здатність аналізувати конкретні ситуації міжнародних відносин на підставі історичного, дипломатичного, економічного та правового підходів	ПРН4	працювати з інформацією: знаходити, оцінювати та використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для вирішення наукових і професійних завдань
ФК7; ФК9	уміння збирати, обробляти та аналізувати інформацію міжнародного характеру з різноманітних джерел; здатність використовувати у своїй діяльності професійну лексику	ПРН5	здатність до самостійного аналізу діяльності знакових персоналій та ключових зовнішньополітичних концепцій, якими керувались у своїй зовнішній політиці країни регіону у зазначений період

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Центральнo-Східна та Південно-Східна Європа у міжнародних відносинах 1918 – 1945 рр.: між тоталітаризмом і демократією

Тема 1. Центральнo-Східна та Південно-Східна Європа як історичний регіон

Зміст і тлумачення терміну «Центрально-Східна Європа». Географічні координати та хронологічні межі курсу. Становлення національних держав у регіоні в умовах загострення міжнародної ситуації на межі XIX – XX ст. та формування їх зовнішньополітичної орієнтації. Вплив Першої світової на геополітичну ситуацію у регіоні.

Тема 2. Геополітичні зміни у Центрально-Східній та Південно-Східній Європі внаслідок Першої світової війни

Розпад імперій та створення нових держав. Поява на міжнародній арені країн Балтії, Чехо-Словаччини, Угорщини, Польщі, Королівства сербів, хорватів та словенців. Питання узгодження кордонів у регіоні на Паризькій мирній конференції. Ставлення до української та білоруської державності. Мирні договори з Болгарією та Угорщиною. Польсько-українська та радянсько-польська війни. Протистояння Литви та Польщі з Віленського питання.

Тема 3. Країни Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у міжвоєнній системі міжнародних відносин

Зовнішня політика Польщі у 1921 – 1939 рр.: між СРСР та Німеччиною. Зовнішня політика країн Балтії: Естонія, Литва та Латвія на міжнародній арені. Зовнішньополітичний курс Чехо-Словаччини. Роль країни у формуванні системи колективної безпеки у Європі. Чехо-словацьке питання на Мюнхенській конференції 1938 р. Зовнішня політика Румунії та Угорщини у міжвоєнний час: дрейф вправо. Зовнішньополітичний курс балканських країн. Трансформація королівства сербів, хорватів і словенців у Югославію. Місце Болгарії та Албанії у системі міжнародних відносин.

Тема 4. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи під час Другої світової війни

Пакт Молотова – Ріббентропа та доля польських земель. Формування прорадянського та прозахідного урядів та їх діяльність на міжнародній арені. Польське питання під час зустрічей лідерів антигітлерівської коаліції у Тегерані та Ялті. Ліквідація державності країн Балтії у 1940 р. та її

міжнародно-правові наслідки. Нацистська окупація Югославії. Боротьба еміграційного уряду Чехо-Словаччини на міжнародній арені за відновлення державності. Трансформація зовнішньополітичного курсу Болгарії, Румунії та Угорщини: від нацистських сателітів до країн «народної демократії».

Розділ 2. Центральнo-Східна та Південно-Східна Європа у міжнародних відносинах часів «холодної війни» 1945 – 1991 рр.: між тоталітаризмом і демократією

Тема 5. Зміни зовнішньополітичного курсу країн Центральнo-Східної та Південно-Східної Європи у перші повоєнні роки. Формування соціалістичного табору

Геополітичні наслідки війни для країн регіону. Встановлення нових кордонів. Посилення радянського впливу. Створення Комінформбюро та Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ) та їх вплив на зовнішню політику країн Центральнo-Східної та Південно-Східної Європи. Напруженість у радянсько-югославських відносинах. Створення Організації Варшавського договору та її цілі на міжнародній арені.

Тема 6. Зовнішня політика країн соціалістичної співдружності у 1950-х – на початку 1980-х рр.

Угорська криза 1956 р. та її вирішення на міжнародній арені. Критика «культу особи» у СРСР та її вплив на радянсько-албанські відносини. Особлива позиція Югославії у соціалістичному таборі. Рух неприєднання. «Празька весна» 1968 р. та доктрина Брежньєва. Польська криза 1981 р. та її врегулювання. Прихід до влади у Румунії Н. Чаушеску та зміни у зовнішньополітичному курсі країни.

Тема 7. Крах соціалістичної системи та формування нового зовнішньополітичного курсу країн регіону

«Нове політичне мислення» у СРСР. Відмова від доктрини Брежньєва. Оксамитові революції у країнах Центральнo-Східної Європи. Початок зближення із Заходом. Розпад СРСР та поява нових незалежних держав:

Литви, Латвії, Естонії, Білорусі, України, Молдови. Їх міжнародне визнання. Початок розпаду Югославії та його міжнародні наслідки.

Розділ 3. Місце країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у сучасній системі міжнародних відносин

Тема 8. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи наприкінці XX – на початку XXI ст.

Євроінтеграційний та трансатлантичний курс країн регіону у 1993 – 2009. Створення Вишеградської четвірки. Вступ країн Балтії та Центрально-Східної Європи до НАТО та зміни геополітичної ситуації у регіоні. Розширення ЄС на Схід. Початок протистояння «нової» та «старої» Європи. Зовнішня політика балканських країн: від війни до миру. Білорусь і Молдова у міжнародних відносинах наприкінці XX – на початку XXI ст. Проблема Росії та її впливів для країн регіону. Еміграційна криза у Європі та позиція Польщі та Угорщини. Вплив світової пандемії COVID-19 на ситуацію у регіоні. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи на сучасному етапі (2010 – 2020 рр.)

Тема 9. Україна серед держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи

Українсько-польські стосунки: проблеми історичної пам'яті та перспективи співпраці на міжнародній арені. Відносини України з іншими членами Вишеградської групи: Чехію, Словаччиною, Угорщиною. Мовне питання в українсько-угорських стосунках. Україна і країни Балтії: потенціальні можливості балтсько-чорноморського союзу. Українсько-білоруські відносини. Україна і Молдова. Роль України у вирішенні придністровського конфлікту. Українсько-румунські стосунки. Участь України у вирішенні балканської кризи. Сучасний стан взаємовідносин з Болгарією та країнами, що виникли на теренах колишньої Югославії: Сербією, Хорватією, Словенією, Боснією та Герцеговиною, Чорногорією, Македонією, Косово.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Центральнo-Східна та Південно-Східна Європа у міжнародних відносинах 1918 – 1945 рр.: між тоталітаризмом і демократією												
Тема 1. Центральнo-Східна та Південно-Східна Європа як історичний регіон	10	2	-			8						
Тема 2. Геополітичні зміни у Центральнo-Східній та Південно-Східній Європі внаслідок Першої світової війни	12	2	2			8						
Тема 3. Країни Центральнo-Східної та Південно-Східної Європи у міжвоєнній системі міжнародних відносин	18	8	2			8						
Тема 4. Зовнішня політика країн Центральнo-Східної та Південно-Східної Європи під час Другої світової війни	12	2	2			8						
Разом за розділом 1	52	14	6			32						
Розділ 2. Центральнo-Східна та Південно-Східна Європа у міжнародних відносинах часів «холодної війни» 1945 – 1991 рр.: між тоталітаризмом і демократією												
Тема 5. Зміни зовнішньополітичного курсу країн Центральнo-Східної та Південно-Східної Європи у перші повоєнні роки. Формування соціалістичного табору	12	2	2			8						
Тема 6. Зовнішня політика країн соціалістичної співдружності у 1950-х – на початку 1980-х рр.	14	4	2			8						
Тема 7. Крах	12	2	2			8						

соціалістичної системи та формування нового зовнішньополітичного курсу країн регіону												
Разом за розділом 2	38	8	6			24						
Розділ 3. Місце країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у сучасній системі міжнародних відносин												
Тема 8. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи наприкінці XX – на початку XXI ст.	16	6	2			8						
Тема 9. Україна серед держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи	14	4	2			8						
Разом за розділом 3	30	10	4			16						
Усього годин	120	32	16			72						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Перша світова війна та її вплив на геополітичні процеси у Центрально-Східній та Південно-Східній Європі	2
2	Зовнішня політика країн регіону між двома світовими війнами	2
3	Країни Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у міжнародних відносинах часів Другої світової війни	2
4	Нав'язана реальність? Зовнішня політика країн регіону у перші повоєнні роки	2
5	Специфіка зовнішньої політики країн «соціалістичного табору» у 1950-х – 80-х рр.	2
6	Вітер змін. Центрально-Східна та Південно-Східна Європа на зламі епох	2
7	«Нова Європа» вимагає більшого? Зовнішня політика країн регіону на сучасному етапі	2
8	Україна, як системо утворюючий елемент геополітичної мозаїки Центрально-Східної Європи	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Центрально-Східна та Південно-Східна Європа як історичний регіон Завдання: - лекційний матеріал доповнити детальним ознайомленням з	8

	особливостями становища зарубіжних слов'янських та балтійських народів у період переходу до модернізації Європи; - характеризувати тенденції розвитку їх національно-визвольних рухів	
2	Тема 2. Геополітичні зміни у Центрально-Східній та Південно-Східній Європі внаслідок Першої світової війни <i>Завдання:</i> - лекційний матеріал доповнити інформацією стосовно діяльності Малої Антанти та Балканської Антанти; - визначати вплив боротьби між автократією і демократією в зарубіжних слов'янських державах та країнах Балтії на вибір їх зовнішньополітичного курсу	8
3	Тема 3. Країни Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у міжвоєнній системі міжнародних відносин <i>Завдання:</i> - звернути увагу на міжнародний контекст проголошення незалежності Словаччини; - характеризувати участь Польщі у міжнародних конфліктах в Європі; - визначити місце КСХС у системі міжнародних відносин у 20-х роках ХХ ст.; - знати причини та наслідки італійської агресії проти Албанії	8
4	Тема 4. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи під час Другої світової війни <i>Завдання:</i> - з'ясувати причини втягування Румунії, Угорщини та Болгарії у Другу світову війну на боці блоку агресивних держав; - встановити, яким чином нацистська Німеччина використовувала національні рухи країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи для створення напруженої міжнародної ситуації у регіоні	8
5	Тема 5. Зміни зовнішньополітичного курсу країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у перші повоєнні роки. Формування соціалістичного табору <i>Завдання:</i> - знати міжнародний контекст відновлення незалежності Польщі та вирішення питання про її кордони; - звернути увагу на те, яким чином було легітимізована зміна кордонів у регіоні, що відбулась у 1939 – 1940 рр.	8
6	Тема 6. Зовнішня політика країн соціалістичної співдружності у 1950-х – на початку 1980-х рр. <i>Завдання:</i> - розглянути особливості зовнішньополітичного курсу Югославії; - вміти пояснити, чому західні країни не втручалися у перебіг конфліктів, що виникали у 1950-х – 1960-х рр., як то антирадянські виступи в Угорщині 1956 р. та Чехо-Словаччині 1968 р.; - знати, як сприйняли лідери країн «народної демократії» доктрину Брежнєва	8
7	Тема 7. Крах соціалістичної системи та формування нового зовнішньополітичного курсу країн регіону <i>Завдання:</i> - ознайомитися зі змістом Декларацій Ради Міністрів ЄС «Про	8

	Югославію» та «Про критерії визнання нових держав у Східній Європі і СРСР»	
8	Тема 8. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи наприкінці XX – на початку XXI ст. <i>Завдання:</i> - пояснювати причини трансформації НАТО в контексті геополітичних змін у Центрально-Східній Європі; - вміти визначати позитивні та негативні боки розширення Північноатлантичного альянсу на Схід; - розглянути вплив на політичне і економічне життя низки країн регіону їх вступу до ЄС	8
9	Тема 9. Україна серед держав Центрально-Східної та Південно-Східної Європи <i>Завдання:</i> - лекційний матеріал доповнити історичним екскурсом у становлення зв'язків між Україною і рештою країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.	8
10	Разом	72

6. Індивідуальні завдання (теми для рефератів та інформаційних повідомлень)

1. Виникнення незалежної Польської держави та її вплив на геополітичну ситуацію у регіоні (1918 – 1921)
2. Питання країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи на Паризькій мирній конференції
3. Польсько-радянські та польсько-німецькі відносини в 30-х роках XX ст.
4. Чехо-Словаччина в системі міжнародних відносин у 20 – 30-х роках XX ст.
5. Мюнхенська угода 1938 р. та її вплив на подальшу долю Чехо-Словаччини
6. Словацьке питання у довоєнній Чехо-Словаччині. Проголошення «незалежності» Словаччини
7. Угорщина у системі міжнародних відносин міжвоєнного періоду
8. Зовнішня політика Румунії та Болгарії між двома світовими війнами
9. Участь КСХС у Малій та Балканських Антантах
10. Болгаро-югославські відносини у міжвоєнний період
11. Радянсько-німецькі домовленості 1939 р. та їх вплив на геополітичну перебудову у Центрально-Східній та Південно-Східній Європі
12. Польське питання у міжнародних відносинах часів Другої світової війни
13. Балканська федерація: амбіційний, але нереалізований проект
14. Проблема встановлення кордонів у Центрально-Східній та Південно-Східній Європі після завершення Другої світової війни

15. Місце Варшавського договору у взаємовідносинах СРСР і соціалістичних країн Центрально-Східної Європи
16. Події угорської революції 1956 р. та «празької весни» 1968 р. як приклад радянського втручання у внутрішні справи країн «соціалістичного табору»
17. Радянсько-югославські відносини (1945 – 1991)
18. Зовнішня політика Югославії у 1945 – 1991 рр.
19. Країни Центрально-Східної та Південно-Східної Європи в умовах завершення «холодної війни»: пошук нових орієнтирів
20. Югославська криза 1990-х: міжнародний аспект
21. Хорватія та Словенія і їх діяльність на міжнародній арені на сучасному етапі
22. Зовнішньополітичні орієнтири Сербії у XXI ст.
23. Грецько-македонський конфлікт і шляхи його вирішення
24. Мусульманські країни Європи – Боснія та Герцеговина та Албанія: пошуки себе на міжнародній арені
25. Косово – чи вирішено проблему?
26. Зовнішня політика Чорногорії після здобуття незалежності (2006 – 2018)
27. Польський шлях до євроінтеграції (1989 – 2004)
28. Зовнішня політика Польщі на сучасному етапі (2005 – 2018)
29. Мирне розлучення Чехії та Словаччини 1993 р. як альтернатива югославському сценарію
30. Чехія і Словаччини на шляху до ЄС
31. Зовнішня політика Чехії і Словаччини на сучасному етапі (2005 – 2018)
32. Зовнішня політика Румунії та Болгарії: до та після ЄС
33. Прибалтійська Євроінтеграція: від СРСР до ЄС (1991 – 2004)
34. Литва, Латвія та Естонія у сучасній системі міжнародних відносин (2005 – 2018)
35. Зовнішня політика Молдови (1991 – 2018)
36. Зовнішня політика Республіки Білорусь (1991 – 2018)
37. Роль Вишеградської четвірки у становленні посттоталітарних держав Східної Європи.
38. Польсько-українські відносини на сучасному етапі
39. Міжнародні зв'язки України та країн Балтії
40. Українсько-молдовські стосунки та проблема Придністров'я
41. Українсько-білоруські стосунки на сучасному етапі
42. Зовнішньополітичні зв'язки України і балканських країн
43. Українсько-угорські відносини на сучасному етапі
44. Відносини між Україною та Чехією і Словаччиною на сучасному етапі
45. Сучасний стан взаємозв'язків України з Румунією та Болгарією
46. Відносини країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи з МВФ та Світовим банком
47. НАТО та країни Центрально-Східної Європи

48. НАТО та країни Південно-Східної Європи
49. Відносини країн Центрально-Східної Європи з Росією на сучасному етапі
50. Відносини країн Південно-Східної Європи з Росією на сучасному етапі

7. Методи контролю

Згідно з наказом № 0202-1/260 від «07» серпня 2020 р. лекції проводяться виключно в онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференцій: ZOOM, Skype. 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу.

Практичні заняття можуть проходити в аудиторії (до 20 осіб), чи в дистанційній формі.

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та практичних занять (групова дискусія);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань в ході самостійної роботи студентів;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування);
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати розрахункові, ситуаційні та інші задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних та хмарних технологій;
- контроль та оцінювання вмінь та навичок вирішувати кейсові проблемні завдання із розподілом ролей в командах.

Підсумковий контроль під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 10 балів

Творче питання – 15 балів

Тести – 15 балів (6 тестових завдань x 2,5 бали)

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму екзаменаційного білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені (заліку) студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії **обставин непоборної сили** (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти **екзамен в тестовій формі** (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) **дистанційно на платформі Moodle** у відповідному дистанційному курсі.

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
ПРН1	<i>знання основних фактів з історії зовнішньополітичної діяльності країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи кінця XIX – поч. XXI ст.</i>	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка презентацій за заданою проблематикою, вирішення кейсів	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, тестових завдань; екзамен
ПРН2	<i>уміти визначати ключові проблеми у відносинах між державами регіону та провідними геополітичними гравцями, а також шляхи їх вирішення.</i>	Лекція, вирішення кейсів, виконання в командах проблемно-орієнтованого завдання, аналітичне завдання	Оцінювання рішень ситуаційних задач, тестових завдань; усних відповідей на практичних заняттях, екзамен
ПРН3	<i>володіти навичками дослідницької діяльності, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, виділення об'єкта і предмета дослідження, вибір способу і методів дослідження.</i>	Лекція, вирішення кейсів, надання зворотного зв'язку, метафорична гра	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях; тестових завдань, розв'язування ситуаційних задач, екзамен
ПРН4	<i>працювати з інформацією: знаходити, оцінювати та використовувати</i>	Проектно-орієнтоване завдання, робота в командах, кошик-метод, симуляція	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, виконання творчих завдань,

	<i>інформацію з різних джерел, необхідну для вирішення наукових і професійних завдань.</i>		екзамен
ПРН5	<i>здатність до самостійного аналізу діяльності знакових персоналій та ключових зовнішньополітичних концепцій, якими керувались у своїй зовнішній політиці країни регіону у зазначений період</i>	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка презентацій за заданою проблематикою, вирішення кейсів	Оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, виконання творчих завдань, екзамен

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

– проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

– участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота								Разом	Експанаційна робота	Сума
Розділ 1				Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
7	8	7	8	7	8	7	8	60	40	100

T1, T2 ... T8 – теми розділів.

Вид завдання, що оцінюється	Система оцінювання знань, бали		Критерії оцінки
Оцінювання знань практичних занять (письмова або усна відповідь)	від 1.0 до 8.0	8.0- 7.0	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання
		6.0- 4.0	виставляється здобувачу вищої освіти, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок
		3.0- 1.0	виставляється, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу, в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Зашкільняк Л. Історія Центрально-Східної Європи: Посіб. для студентів іст. і гуман. фак-тів. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2001. 660 с.
2. Ди Нольфо Э. История международных отношений (1918-1999 гг.). В 2-х томах. М.: Логос, 2003. Т.1. 592 с., Т.2. 744 с.
3. Дюррозель Ж-Б. Історія дипломатії від 1919 року і до наших днів. К.: Основи, 1995. 903 с.
4. Крапівін О. Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи: Навчальний посібник для студентів. Донецьк, 2012. 274 с.
5. Кріль М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.). Київ: Знання, 2008. 284 с.

6. Ротшильд Д. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. Київ : Мегатайп, 2001 . 495 с.
7. Ротшильд Д. Повернення до різноманітності: політична історія Східно-Центральної Європи після завершення Другої світової війни. К.: Мегатайп, 2004. 382 с.
8. Снейдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь (1569 - 1999). К.: Дух і літера, 2016. 464 с.
9. Шпорлюк Р. Формування модерних націй: Україна, Росія, Польща. К.: Дух і літера, 2016. 552 с.
10. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та балканських країн. XX століття. Київ: Генеза, 2005. 816 с.

Допоміжна література

1. Богатуров А. История международных отношений. 1945 – 2008. М., 2010.
2. Васильева Н., Гаврилов В. Балканский тупик? Историческая судьба Югославии в XX веке. М., 2000.
3. Зашкільняк Л. Українсько-польські стосунки у XX ст.: Традиції і сучасність. *Проблеми слов'янознавства*. Вип. 49. Львів, 1996.
4. Іваницька О. Історія міжнародних відносин (1918 – 1945): Підручник. – К., 2011.
5. Крушинський В. Міжнародні відносини та світова політика: 1945 – 1980. К., 2007.
6. Лундестад Г. Восток, Запад, Север, Юг: Основные направления мировой политики. 1945 – 1996. М., 2002.
7. Международные отношения и страны Центральной и Юго-Восточной Европы в период фашистской агрессии на Балканах и подготовки нападения на СССР (сентябрь 1940 – июнь 1941 гг.) – М., 1992.
8. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник/За ред. Манжоли В.А.- К., 2010.
9. Михайленко В. Европейская политика СССР в 1945 – 1953 гг.: У истоков холодной войны. Учебное пособие. Екатеринбург: Изд. Уральского университета, 2006. 244 с.
10. Очаги тревоги в Восточной Европе. Драма национальных противоречий. – М., 1994.
11. Политический кризис 1939 г. и страны Центральной и Юго-Восточной Европы. – М., 1989.
12. Фалькович С. О некоторых особенностях формирования национальных государств в Центральной Европе. *Центральная Европа в Новое и Новейшее время: Сборник к 70-летию Т.М. Исламова*. М., 1998.
13. Центрально-Восточная Европа во второй половине XX века. В 3-х тт. М., 2000 – 2002. Т.1 – 2.
14. Юго-Восточная Европа в эпоху кардинальных перемен / Под ред. А.А. Языковой. М.: Издательство «Весь мир», 2007. 352 с.
15. Языкова А. Малая Антанта в европейской политике. 1918-1925. М., 1974.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Ключові запити для пошуку у світовій мережі відповідних інформаційних ресурсів:

1. Центральна-Східна Європа. Режим доступу: http://istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/19/19/kaganov.pdf
2. Південно-Східна Європа. Режим доступу: <https://i100rik.com.ua/krayini-tsentralnoyi-shidnoyi-i-pivdenno-shidnoyi-yevropi/>
3. Історія дипломатії. Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Diurozel_Zhan-Batist/Istoriia_dyplomatii_vid_1919_roku_do_nashykh_dniv/
4. Історія міжнародних відносин. Режим доступу: <http://posibniki.com.ua/catalog-istoriya-mizhnarodnih-vidnosin-i-zovnishnoyi-politiki-hh-pochatok-hhi-st>
5. Рух НАТО на Схід. Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/Book/minzv/11.pdf>

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1584>) проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** у відповідному дистанційному курсі.